

ЛІТЕРАТУРА

1. Баханов К. О. Професійний довідник учителя історії. – Харків: вид. група «Основа», 2011. – 239 с.
2. Венцева Н. О. Особливості засвоєння історичних понять учнями 7-х класів // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. (Педагогічні науки) – Вип. 2. – Бердянськ: БДПУ, 2011. – № 2. – С. 42 – 46.
3. Вчимося бути громадянами. Програма курсу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khp.org/index.php?id=1151063276>.
4. Димешко Н.С. Впровадження елементів інноваційних технологій на уроках історії як засіб формування соціальних компетентностей учнів // Методологічні засади історичної освіти в контексті профілізації старшої школи. Мат-ли Всеукр. Науково-методичної конференції 21 – 22 жовтня 2010 року. – Кіровоград, 2012. – С. 178 – 184.
5. Долібська І.В. Активізація пізнавальної діяльності учнів у допрофільних класах // Методологічні засади історичної... С. 112 – 115.
6. Журба О. Формування в учнів моральних цінностей та орієнтирів особистості / О.В. Журба // Наукові і освітянські методології та практики. – Київ. – 2007. – Випуск 3. – С. 531–535.
7. Кельман С. Методологія формування юридичних понять і предмета правознавства// Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 4. – С. 3 – 12.
8. Концепція громадянської освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khp.org/index.php?id=976003974>
9. Мамалига Н.Г. Особливості формування історичних компетентностей у профільному класі суспільно-гуманітарного напрямку (з досвіду роботи)// Методологічні засади історичної... – С. 104 – 108.
10. Маньгора В.В. Методика формування поняття «держава» в учнів основної школи в курсах історії і права / В.В. Маньгора //Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: Зб. наук. пр. – Випуск 24 / Редкол.: М.І. Сметанський (голова) та ін. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2008. – С. 65 – 71.
11. Навчальна програма з основ правознавства для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/images/files/gromad_obg/2012/book/pravo.doc
12. Назаренко Т.Г. Формування у школярів соціально-економічних понять в процесі вивчення географії // Наукові праці П'яти Костюківські читання. Психологія на перетині тисячоліть. Т.ІІ. – К., 1998. – С. 523 – 528.
13. Пометун О. Методика навчання історії в школі / О.І. Пометун, Г.О. Фрейман. – К.: Генеза, 2009. – 328 с.
14. Ратушняк С.П. Правознавство: Збірник задач. 9 – 11 класи. – Тернопіль, 2012.
15. Терно С.О. Проблема формування історичних понять в учнів загальноосвітньої школи в методичній літературі 30-60-х рр. ХХ ст. // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – № 7. – Бердянськ: БДПУ, 2002. – С. 138 – 147; Умови формування наукових понять у учнів на уроках історії // Історія в школі. – 2000. – № 1. – С. 9-12; Технологія формування наукових понять в учнів 9-х класів на уроках історії // Історія в школі. – 2001. – № 1. – С. 13 – 20; № 2. – С. 24 – 27; Сучасні проблеми історичної освіти: формування наукових понять в учнів загальноосвітньої школи // Східна Україна: характерні тенденції та особливості розвитку в ХХ столітті: Доповіді та повідомлення II регіональної наукової конференції. – Донецьк, 2001. – С. 92 – 95.
16. Терно С. Методика формування громадянознавчих понять // Громадянська освіта: Теорія і методика навчання. – Київ: ЕТНА-1, 2008. – С. 118 – 125.
17. Я і Україна. 1 клас. Державні символи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slideboom.com/presentations/164628/Я-і-Україна-1-клас-Державні-символи-України>
18. Я і Україна. 2 клас. Твоя країна — Україна. Символи держави. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://educat.at.ua/load/ja_i_ukrajina_2_klas_tvoja_krajina_ukrajina_simvoli_derzhavi/45-1-0-911

УДК 930.2:551.4.012

Телешева О.Л.

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ І ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ У ВНЗ

У статті аналізуються основні підходи досліджень історичних процесів: формаційний, цивілізаційний, синергетичний та інші, доводиться необхідність розробки композиційного методологічного підходу на міждисциплінарній основі. Виявляються основні тенденції і проблеми викладання історії стародавнього світу у школі і ВНЗ.

Ключові слова: методологічні проблеми, історична наука, методологічні концепції.

Телешева Е.Л. Методологические проблемы современной исторической науки и преподавания истории древнего мира в вузах.

В статье анализируются основные подходы исследований исторических процессов: формационный, цивилизационный, синергетический и другие, доказываются необходимость разработки композиционного методологического подхода на междисциплинарной основе. Определяются основные тенденции и проблемы преподавания истории древнего мира в школе и вузе.

Ключевые слова: методологические проблемы, историческая наука, методологические концепции.

Telesheva O.L. Methodological Problems of Modern Historical Science and Teaching of Ancient History at Universities.

The article analyzes the main approaches of historical processes studying: formational, civilizational, synergistic and others. Proves the necessity for development of a composite of the methodological approach in an interdisciplinary basis. Identify the main trends and problems of teaching ancient history at schools and University.

Key words: methodological problems, historical science, methodological concept.

Постановка проблеми. На даному історичному етапі сучасні потреби суспільного розвитку вимагають коректив у визначенні напрямків вивчення історії та удосконалення викладання історичних дисциплін оскільки стабільний розвиток суспільства, успішне подолання глобальних проблем тісно пов'язане з досягнутим рівнем науки і освіти усього суспільства. У зв'язку з цим в історичній науці виникла проблема переоснащення методологічного і теоретичного арсеналу історичних досліджень, створення нових підходів до історичного процесу.

Аналіз актуальних досліджень. Не дивлячись на несприятливі об'єктивні умови для розвитку теоретичних досліджень, останні двадцять років існування пострадянської історичної науки свідчать про те, що відбулися позитивні зрушення: по-перше, це безповоротна відмова від заідеологізованості історії, від єдиного визнаного у радянський період формаційного підходу в історичних дослідженнях, по-друге – у сучасному навчанні історії став віддаватись пріоритет загальнолюдським духовним цінностям, органічно поєднаним з національними; по-третє – відбувається пошук оптимально обґрунтованої методології історичної науки. У сучасній вітчизняній історіографії відбувається рух до багатофакторного розуміння минулого, чим сильна вільна від жорстких соціально-економічних схем західна наука. Зазначеній проблематиці присвячені праці І.Ковальченка, О. Бочарова, Л. Зашкільняка, С. Гомаюнова, М. Смоленського, В. Аршинова, Я. Свірського, Б. Єрасова, Г. Здревої, О. Князевої, С. Курдюмова, О.Каменського, М.Михальченка, Ю. Присяжнюка, В. Ветохіної, В. Яковенка, Н. Козеллека, Б.Коваля, Р. Сарбея, О. Удода.

Цей процес на теперішній час не завершений і найближчим часом проблема навряд чи буде вирішена з об'єктивних причин. М.І.Михальченко зазначає, що сьогодні характерним для усіх суспільствознавчих наук є плюралізм у зародковій формі (хаос думок), який підводить ризику під констатацією кризи старих цінностей суспільного розвитку, але поки що є малопродуктивним як база формування нових [1, 17]. На жаль, переосмисленню історії перешкоджає також і тягар традиційних уявлень. Однак крок за кроком відбувається раціональне переосмислення світового досвіду розвитку історичної думки.

Метою статті є визначення основних методологічних проблем сучасної історичної науки, викладання історії стародавнього світу і теоретичне обґрунтування можливих шляхів їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Зміна суспільних орієнтирів на рубежі XX – XXI століть зробила об'єктом підвищеної уваги цивілізаційну (або культурологічну) концепцію — антипод формаційної моделі. Деякі історики навіть вважали її універсальною парадигмою, якою можливо просто механічно замінити марксистську і за допомогою якої нескладно пояснити процеси і події всесвітньої історії і особливо історії стародавнього світу.

Не викликає сумнівів, що цивілізаційний підхід має великі переваги над формаційним підходом, оскільки спирається на соціокультурну історію. Цивілізаційна концепція вбачає рушія історії не в економіці, а в духовних явищах і суспільних зв'язках, які виникають на їхній основі. У результаті такої взаємодії, на думку ідеологів цивілізаційної концепції, відбувається формування великих соціокультурних спільнот.

Дійсно, цивілізаційна концепція позбавлена деяких принципових недоліків формаційної концепції, пояснює історію людства однаково зрозуміло для представників різних ідеологічних напрямків. На противагу формаційній концепції, де прогрес призводить до руйнації старих виробничих і суспільних відносин, цивілізаційна вбачає історичний прогрес у збереженні старого, ствердженні національної ідеї, забезпеченні історичної спадкоємності. Такий підхід здається більш логічним і відповідає традиції більшості народів у шануванні предків та їх звичаїв. Однак цивілізаційний підхід скоріше відповідає на питання «що це?» і «як?», ніж на питання «чому?». Навіть понятійний апарат цивілізаційної концепції недостатньо відпрацьований. Так, поняття «цивілізація» має декілька різнопланових визначень з урахуванням природно-географічних, економічних, релігійних факторів, що ускладнює розуміння сутності цивілізації.

Тому через деякий час стало зрозумілим, що цивілізаційний підхід не ставить крапки над «і», а тільки зміщує акценти: переносить вагу на духовний чинник у розвитку людського суспільства, як на нашу думку, занадто перебільшуючи його роль.

Усвідомлення того, що цивілізаційна концепція не може бути універсальною, поширило коло пошуків осмислення історичних фактів і подій. Так, історики знову повернулися до прогресивістського сприйняття історії, корні якого сягають епохи Просвітництва. Згідно цієї теорії, яка не протирічить закону діалектики, історія людського суспільства розглядається як прогресивний рух вперед від нерозвинутого до більш розвинутого, цивілізованого, від гіршого до найкращого, більш якісного. Прогресивістський підхід також допомагає обґрунтувати періодизацію історії людства. Однак прихильники цієї теорії не можуть дійти спільної думки стосовно кількості епох, які пройшло людство. Останнім часом концепція широко критикується тому,

що насправді у світовому глобальному масштабі розвиток людського суспільства відбувається дійсно по висхідній, однак поточні процеси з кризовими явищами і конфліктами у країнах і світі, занепадами деяких цивілізацій аж ніяк не вписуються у загальну картину.

Здавалося б, що залучаючи декілька концепцій в історичних дослідженнях, недоліки однієї концепції можна компенсувати перевагами іншої. Американський філософ і методолог Фейєрабенд взагалі стверджував, що зусилля вчених повинні бути зосереджені на створенні якомога більшої кількості альтернативних теорій, концепцій, гіпотез (навіть абсурдних і малоправдоподібних). Такий методологічний плюралізм Фейєрабенд вважав найбільш перспективним для будь-якої науки. Значні наукові досягнення, на його думку, були б неможливі, якщо б творці науки були нездатні переступити через фундаментальні категорії і переконання [2, 413]. Слід погодитись із ствердженням М.І. Михальченка про те, що проблема загальних і специфічних підходів до аналізу історичного процесу, процесів трансформації і модернізації конкретних суспільств сьогодні не може бути вирішена однозначно як процес еволюційний чи революційний, формаційний чи цивілізаційний, класовий чи безкласовий. Все частіше використовується комплексний підхід, коли для аналізу суттєвих характеристик історичного процесу можуть бути застосовані різні підходи, методи, методики, а весь історичний процес може бути розглянутий під кутом зору загальної концепції соціальних змін, коли еволюційні і революційні зміни розглядаються як специфічні види модернізації суспільств [1, 14].

Однак плюралізм як підхід з використанням у процесі пізнання найрізноманітніших методів і засобів, на нашу думку, не гарантує у кінцевому результаті досягнення істини. Від методологічного плюралізму віє безсистемність, непорядкованість і невизначеність, без яких неможливо створити цілісну картину розвитку людства. При такому підході при висвітленні історичних фактів і процесів не відчувається концептуальна чіткість.

Широку підтримку методологічного плюралізму вітчизняними істориками, філософами, соціологами, психологами останніми роками можна пояснити тим, що плюралізм у порівнянні з монізмом більш демократичний. Він позбавлений догматизму і надає відчуття свободи пошуку істини, визначенню власних підходів у поясненні історичних процесів. За нашим переконанням методологічний плюралізм є закономірним явищем у процесі розвитку теоретичної історичної науки і свідчить про його незавершеність. На це потрібен час, який треба використати на ґрунтовний аналіз і синтез сукупності філософсько-історичних теорій і підходів у дискусіях фахівців, на осмислення та інтерпретацію усіх нагромаджених теоретичних знань тому, що наші уявлення повинні бути адекватні історичному процесу.

Є переконаність у тому, що через деякий час (нажаль неможливо визначити, через 5 чи 35 років) методологічна невизначеність і різноголосиця закінчиться, період відпрацювання методологічних підходів буде мати своє логічне завершення у чіткому виділенні основних методологічних напрямків історичної науки задля досягненні кінцевої мети – пізнання історичної істини та донесення її до суспільства. Єдиний раціональний варіант теоретичних уявлень про історію можливий тільки у тому випадку, коли вони засновані на ідеї цілісності і єдності історичного процесу.

Оскільки методологія історії та інших гуманітарних наук в значній мірі є суб'єктивною, залежить від змін у культурі, світогляді суспільства, ціннісних орієнтацій, то потребує залучення досягнень інших наук. Тому створення теоретичної історії стає міждисциплінарним проектом. Це означає, що воно повинно спиратися не тільки на результати, а й на підходи інших наукових дисциплін. У цьому напрямку з істориками активно співпрацюють філософи і навіть математики. На їх думку у межах формаційного і цивілізаційного підходів використовується лінійне, плоскіне мислення, яке відриває і протиставляє один одному різні координати єдиного багатомірного світу історії [4, с. 147; 6, с. 4].

Спільність поглядів філософів і фахівців-істориків на те, що суспільному розвитку притаманна складність і нелінійність, яка в багатьох ситуаціях потребує філософського осмислення, призвела до їх співпраці у пошуку нових підходів та способів визначення історичної істини.

Значно збагачує сучасну методологію історичної науки синергетичний підхід. Головний висновок синергетики у тому, що єдність світу потребує єдності науки, об'єднання не тільки різних галузей природничих наук, але й наук гуманітарної сфери. Синергетичний підхід дозволяє розглядати кожную систему як визначену єдністю порядку і хаосу. Визнаючи множинність шляхів розвитку різних суспільств, синергетика розуміє під історичною закономірністю не єдиний шлях історичного розвитку, а єдині принципи «ходіння» по різних історичних маршрутах [5, с. 102].

Спрямованість синергетики на вивчення загальних закономірностей явищ і процесів у складних системах на основі принципів самоорганізації, які притаманні їм, можна використовувати і в дослідженнях історичного процесу. Так, у періоди нестійкого розвитку конкретного суспільства, у точках біфуркації, виникає непередбачуваність поведінки такого суспільства, коли несуттєві причини можуть вплинути на визначення подальшого шляху суспільного розвитку. У таких ситуаціях багато що залежить від реакції суспільства на втручання зовнішнього фактору і від динаміки внутрішніх процесів. Синтезуючий характер синергетики, яка об'єднує численні галузі знань, може бути корисним у вивченні історичних альтернатив, перехідних періодів суспільної історії, ролі особистості в історії. Значення синергетики в історичній науці підсумовує С.О.Гомаянов: «Синергетика природним способом перетворюється у стиль мислення і наукову мову для

багатьох напрямків в історичному пізнанні» [5, 103], таким чином бере на себе функції забезпечення зв'язків між різними теоретичними наробками в історичній науці. У той же час історична синергетика відкриває додаткові можливості для діалогу історичної науки з іншими галузями наукових знань, зокрема, природничими науками.

Однак місце і значення синергетичного підходу у історичних дослідженнях ще недостатньо досліджено. Філософи і математики пишуть численні праці на захист використання синергетичного підходу в історичних дослідженнях, вважаючи його майже універсальною науковою парадигмою [6, с. 164], але тільки деякі історики безапеляційно включили міждисциплінарність у свої дослідження. Більшість науковців-істориків з обережністю відносяться до міждисциплінарності і історичної синергетики зокрема. З одного боку, складно прийняти нетрадиційну для історії термінологію, на кшталт: «флуктуація», «біфуркація», «ентропія», замінивши ними постійно вживані в історичній науці звичні поняття «випадковість», «революція», «дестабілізація». Крім того є сумніви щодо їх повної змістової відповідності. З іншого – здається необґрунтованим перенесення змісту фізико-математичних понять у соціально-гуманітарну галузь (самоорганізація, нелінійність). Також є побоювання тотального синергетичного сциентизму. Особливе занепокоєння викликає включення синергетичних понять і ідей у освіту, сферу з традиційною відпрацьованою методологією.

Звертаючи увагу на недоліки сучасного стану синергетичного підходу, можна констатувати, що на сьогоднішній день відбувається поступове зближення деяких провідних напрямків в теорії історичного пізнання на основі синергетичного стилю мислення. На цій основі починає створюватись нова модель методології історії композиційного характеру. У подальшому необхідне коректне опрацювання зв'язків, які вже намітилися, з виокремленням об'єднуючих принципів, які проявляються у підходах до різних класів об'єктів в історії. Таким чином буде відбуватися становлення багатомірного мислення в історичному пізнанні.

Об'єктивний погляд на всі вище зазначені методологічні концепції і ті, про які мова не йшла, дозволяє робити висновок про те, що майже всі вони виконують по відношенню одна до одної функцію взаємозбагачення і доповнення. Знання і розуміння різних підходів у вивченні історичного процесу дозволяє не допускати догматизму свідомості, подолати однобічність у вивченні історії, сприяє розвитку історизму мислення, тобто у всякому разі є позитивним.

В умовах незавершеності визначення методологічних підходів в історичних дослідженнях і інтерпретації історичних подій залишаються проблеми і у викладанні історії як у школі так і у вищих навчальних закладах.

Не викликає сумніву доцільність розкриття історії людства у первісну добу та часи існування перших держав у шкільних підручниках для 6 класу у руслі антропологічно орієнтованої історії. Такий підхід наближує учнів до давніх історичних подій, сприяє їх більшій зацікавленості у пізнанні історії, розширює кругозір, однак, на наш погляд, не формує цілісного стрункого уявлення про загальноісторичний процес і досягнення людства за цей період. Викладений у підручниках матеріал більше зорієнтований на засвоєння фактологічного матеріалу ніж на формування поглядів і зародків історичного мислення. Зміст уроку і методичні засоби, які використовуються, повинні бути спрямовані на формування у школярів в доступній для них формі наукового розуміння розвитку суспільства, основ історичного мислення.

Одним з основних завдань вузівського курсу історії є розвиток не тільки самостійності мислення, а й історизму мислення. Він дає вміння і можливість оцінки подій у безкінечній череді фактів. Для формування історизму мислення у процесі викладання історії важливим є розгляд методологічних основ історичної науки і та їх значимість у досягненні максимально наближеного до істини знання. Відсутність нині загальновизнаної методології, яка б адекватно пояснювала ходу світової історії, негативно відбивається і на викладанні історії стародавнього світу. У таких умовах викладачу іноді доводиться жертвувати концептуальною чіткістю при висвітленні історичних процесів, у трактуванні фактів та явищ.

Особливістю історії людства у первісний період і часу стародавніх цивілізацій залишається проблема першоджерел. Археологічні матеріали, які регулярно поступають у науковий обіг, висвітлюють давнє минуле дуже нерівномірно і в часі, й у просторі. Недостатньо матеріалу для наукових узагальнень, тому деякі з них залишаються гіпотетичними.

Ускладнює викладання історичного матеріалу з предмету і недосконалість понятійного апарату. Так, у всіх країнах стародавнього світу існує дуже широка термінологія у визначенні людей, зайнятих у примусовій праці. Тому поняття «раб», яке використовується у всій навчальній літературі, не має єдиного визначення. Залишаються не однозначно визначеними і багато інших понять.

Висновки. Подолання методологічних проблем сучасної історичної науки та викладання історії стародавнього світу можливе об'єднанням зусиль істориків-теоретиків, науковців-філософів і викладачів - практиків у спільній роботі по визначенню концептуальних методологічних підходів до світового історичного процесу. Об'єктивно, в основі нової методології може стати композиційний методологічний підхід на міждисциплінарній основі. Крім того потребує подальшої роботи і відпрацювання базової термінології і її уточнення на основі ретельного аналізу першоджерел. Позитивні наслідки цієї роботи сприятимуть розвитку

самостійності історичного мислення студентів, вільного самовизначення у світоглядному просторі та самостійності наукових переконань у подальшій професійній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Михальченко М.І. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи / М. І. Михальченко – Дрогобич: ВФ Відродження, 2004. – 488 с.
2. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки: Переводы с англ. и нем. / Ред. И. С. Нарский. – М.: Прогресс, 1986. – 542 с.
3. Князева Е. Н., Курдюмов С. П. Синергетика как новое мировидение: диалог с И. Пригожиным / Е. Н. Князева, С. П. Курдюмов // Вопросы философии. – 1992. – № 12. с. 4 – 6.
4. История и математика: Макроисторическая динамика общества и государства / отв. ред. С. Ю. Малков, Л. Е. Гринин, А. В. Коротаев. — М.: КомКнига, 2007. — 184 с.
5. Гомаюнов С.А. От истории синергетики к синергетике истории / С.А. Гомаюнов // Общественные науки и современность. – 1994. № 2. С. 99 – 106.
6. Малинецкий Г.Г., Математические основы синергетики: Хаос, структуры, вычислительный эксперимент. / Г. Г. Малинецкий. — М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. — 312 с.

УДК 78:378[371.734]

Заболотний І. П.

Заслужений діяч мистецтв України, професор
Сумського державного педагогічного університету ім.А.С.Макаренка

ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розкривається проблема розвитку творчої індивідуальності, пропонуються підходи підвищення результативності музично-педагогічної підготовки вчителя музичного мистецтва. Аналізуються шляхи формування творчих умінь, наголошується про необхідність більш глибокого осмислення творчості у педагогічній діяльності вчителя музичного мистецтва.

Ключові слова : індивідуальність, творча індивідуальність, вчитель музичного мистецтва.

Заболотний І.П. Педагогическая проблема развития творческой индивидуальности учителя музыкального искусства. В статье раскрывается проблема развития творческой индивидуальности, предлагаются подходы повышения результативности музыкально-педагогической подготовки учителя музыкального искусства. Анализируются пути формирования творческих умений, необходимость более глубокого осмысления творчества в педагогической деятельности учителя музыкального искусства.

Ключевые слова : индивидуальность, творческая индивидуальность, учитель музыкального искусства.

Zabolotniy I. The pedagogical problem of development of creative individuality of teachers of musical art. The article is devoted to the problem of development of creative individuality, are offered approaches to improve the effectiveness of the musical-pedagogical training of teachers музыкального art. Analyzes the ways of formation of creative skills, the need for a deeper understanding of creativity in pedagogical activity of the teacher of musical art.

Key words: personality, creative individuality, a teacher of the art of music.

Постановка проблеми. У світлі ідей гуманізації та гуманітаризації освіти твердження про розвиток творчої індивідуальності майбутнього вчителя стало аксіомою. Результативність цього процесу можлива лише за умови творчої професійної діяльності, високого рівня готовності до навчання, що активізує проблему дослідження, припускає пошуку нових шляхів, підходів та умов розвитку творчої індивідуальності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Мета статті – розкрити шляхи розвитку творчої індивідуальності вчителя музичного мистецтва

Аналіз наукових досліджень. Звернення до наукових джерел засвідчує, що питання вдосконалення майстерності вчителя знайшли своє відображення в історії педагогічної думки (П.Блондський, А. Макаренко, В. Сухомлинський). Значний інтерес представляє проблема вияву творчої індивідуальності педагога, що її розробляли А.Макаренко, В. Сухомлинський, В. Пономарьов, В. Кан-Калик, Н.Нікандров, В. Сластьонін, В. Моляко та ін. Вчені однак у тому, що розв'язання цієї проблеми – одне з головних завдань професійної підготовки майбутніх кадрів, адже, розвиваючи творчу індивідуальність студента, ми формуємо потребу в самоосвіті як якості особистості, що спрямовує до оволодіння майстерністю педагогічної професії.

Виклад основного матеріалу. Для розкриття сутності проблеми розвитку творчої індивідуальності вчителя музичного мистецтва необхідним є узагальнення наукового розуміння поняття “творчість” та “індивідуальність”.

У науковій літературі “творчість” тлумачиться як “діяльність, що породжує щось нове на основі реалізації навчального досвіду, формування нових комбінацій знань і умінь” [6, 640].

У психології творчість визначається як діяльність, що породжує нові матеріальні та духовні цінності; створення чогось нового на основі перетворення відомого; нового результату або оригінальних шляхів і методів